

PROJEKT

**UCHWAŁA NR ...
RADY MIASTA MIĘDZYRZEC PODLASKI**

z dnia ...

**w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej
oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, ze zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424, ze zm.) Rada Miasta uchwała, co następuje:

§ 1.

Uchwala się Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Traci moc uchwała Nr XXXVI/304/21 Rady Miasta Międzyrzec Podlaski z dnia 31 sierpnia 2021 r. sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Międzyrzec Podlaski.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sprawdzono pod względem
formalno-prawnym

r. pr. Jarosław Łataś

Załącznik do Uchwały Nr .....
Rady Miasta Międzyrzec Podlaski
z dnia ..... 2024r.

**MIEJSKI PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
ORAZ
OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2024 – 2030**

WPROWADZENIE

Przemoc domowa to zjawisko o charakterze społecznym, psychologicznym, fizycznym. Przemoc jest niebezpiecznym zjawiskiem przez lata akceptowanym, uważanym za jedno z narzędzi wychowawczych, budujących relacje rodzinne i autorytet. Aktualnie przemoc uznawana jest za przestępstwo i jest powszechnie potępianym zachowaniem ludzkim. Przemoc domowa jest głośnym tematem medialnym i to właśnie często dzięki nagłośnieniu tych zachowań w prasie, Internecie, czy telewizji społeczeństwo ma okazję poznać inną stronę polskich rodzin.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest optymalnym środowiskiem rozwoju, pierwszą i najważniejszą komórką w życiu człowieka. Rodzina powinna spełniać funkcje poczucia bezpieczeństwa, miłości, akceptacji, samorealizacji, szacunku itd. Rodzina kształtuje osobowość drugiego człowieka i przygotowuje do życia na każdym etapie rozwoju oraz do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. Dom powinien kojarzyć się z ciepłem, przystanią, miejscem do którego wracamy po miłość, szacunek i wiedzę. Niestety w wielu polskich domach, w tzw. czterech ścianach, rozgrywają się dramaty. Powszechna postawa budząca oburzenie i potępiająca tak rozpowszechnianą przemoc domową, nie działa jednak w sposób prewencyjny, czy profilaktyczny. Zjawisko to jest jednak jeszcze nagminne i skrzętnie ukrywane. Budowanie poczucia bezpieczeństwa w głównej mierze należy do rodziców i to oni odpowiadają za to, czy dziecko czuje się dowartościowane i potrzebne. Jeśli w rodzinnym domu spotyka się z fizycznym, czy psychicznym upokorzeniem, zaniedbaniem, bądź inną formą przemocy, proces rozwoju jego osobowości zostaje wówczas zaburzony.

Przemoc domowa, to zgodnie z art. 2 pkt 1 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej to: „(...)jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Przemoc charakteryzuje się:

- ✓ intencjonalnością – zamierzone działanie lub zaniechanie działania ukierunkowane na drugiego człowieka, kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- ✓ dysproporcją siły – we wzajemnej relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą i ją wykorzystuje do osiągnięcia swojego celu, m.in. wiek, płeć, stan zdrowia, zależność ekonomiczna, relacje, np. rodzic – dziecko,
- ✓ narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje istniejącą lub stworzoną przez okoliczności asymetrię siły i władzy i narusza podstawowe prawa człowieka, np. prawo do godności, poszanowania czy nietykalności,

- ✓ ma charakter przemyślany, nie jest powodowana tylko i wyłącznie instynktem,
- ✓ ma swoje źródło w przeszłości, zachowaniu, postawach, nie pojawia się znienacka, wynika z czegoś i ma swoje wytłumaczenie,
- ✓ cyklicznością – ma tendencje do powtarzania się,
- ✓ eskalacją – może przybierać na sile, może również zmieniać swoją moc w zależności od nastroju, pory, sytuacji, aby ją powstrzymać musi nastąpić odpowiednie działanie,
- ✓ nie jest zjawiskiem niezależnym od człowieka,
- ✓ powoduje ból, cierpienie i krzywdy moralne – działania sprawcy przynoszą ofierze szkody fizyczne, psychiczne naraża ofiarę na utratę zdrowia a nawet życia.

Przemoc domowa jest problemem społecznie rozległym, na którego powstanie składa się mnóstwo różnych czynników. Przemoc może mieć charakter zarówno indywidualny i dotyczy bardzo wąskiego grona osób albo grupowy i koncentrować się na działaniach wobec konkretnych, większych zbiorowości. O ile osoba stosująca przemoc nie działa pod wpływem impulsu, w złości, czy agresji chwilowej, to na zjawisko przemocy składają się afektywne komponenty racjonalizowania zjawiska i myślenia w kategorii, jako procesu, a nie jednorazowego występku.

Źródła powstawania przemocy wskazane są od lat, a jedynie rozwój cywilizacyjny dokłada nowych form i przyczyn. Czynniki formułującymi przemoc od dawna są m.in. niesprawiedliwość społeczna, przyjęte normy i zasady w społeczności, błędy socjalizacyjne na poziomie wychowawczym i edukacyjnym, genetyka, nieprawidłowości rozwojowe, tradycje rodzinne, kwestie uzależnieniowe, ubóstwo, brak wsparcia i alternatywnych rozwiązań itp. Wszystkie wymienione czynniki mają jedną wspólną cechę: występują powszechnie, bez względu na pochodzenie człowieka, na płeć, przekonania religijne, status społeczny, polityczny, czy ekonomiczny, wykształcenie itd. Przemoc towarzyszy ludzkości od zawsze i zapewne zostanie, aczkolwiek niekoniecznie musi być zjawiskiem rozwijającym się i nie mającym świadomości społecznej.

Podstawowe rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nieetykalności cielesnej m.in. przez popychanie, odpychanie, policzkowanie, przytrzymywanie, kopanie, szczypanie, duszenie, bicie pięściami, przedmiotami, polewanie żrącymi substancjami, parzenie, używanie broni, ograniczenie dostępu do żywności, nie udzielenie pomocy itp., co skutkuje m.in. uszkodzeniem ciała, złamaniem, poparzeniem, siniakami, poczuciem zagrożenia, lękiem, napadami paniki, zespołem stresu pourazowego itp. Przemoc najbardziej widoczna i tym samym najłatwiejsza do udowodnienia.
2. Przemoc psychiczna – również zwana emocjonalną, to umyślne działania wykorzystujące mechanizmy psychiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby, wynikające z poniżania, naśmiewania, ciągłego krytykowania, kontrolowania i ograniczania kontaktów z innymi osobami, wymuszania, domagania się posłuszeństwa, upokarzania, zawstydzania, szantażowania. W konsekwencji takie zachowanie prowadzi do zniszczenia poczucia mocy ofiary, poczucia własnej wartości, godności, osłabienia psychicznego oraz fizycznej zdolności do stawiania oporu, uzależnienie od prześladowcy, stały strach, ciągły lęk, zaburzenia snu itp. Krzywda psychiczna jest

trudna do udowodnienia, gdyż jej narzędziem jest zazwyczaj słowo, którego interpretacja bywa zawsze indywidualna, a stosujący może zawsze zaprzeczyć swoim intencjom. Dopiero późniejsze skutki stosowania długotrwałej przemocy psychicznej są zauważalne, powrót ofiary do normalnego funkcjonowania nie jest łatwy. Z przemocą psychiczną jest największy problem – mało się o niej mówi i edukuje, chociażby i organy ścigania, które reagują jedynie na krew, siniaki, złamania, a niekoniecznie wiedzą, co to gaslighting (tj. przemoc psychiczna polegająca na manipulacji).

3. Przemoc seksualna – wymuszanie niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy. Przemoc seksualna może mieć różne formy, od nieakceptowanego przez obydwie osoby form dotyku, poprzez wymuszanie współżycia seksualnego, aż do sadystycznych niechcianych praktyk seksualnych. W konsekwencji takie zachowania sprawiają obrażenia fizyczne, ból, cierpienie, obniżenie samooceny i poczucia własnej wartości, utratę godności, zaburzenia seksualne itp. Przemoc seksualna zawsze wiąże się z dyskomfortem psychicznym – fizycznym, cierpieniem strony doświadczającej tej formy przemocy.
4. Przemoc ekonomiczna – działanie prowadzące do całkowitego, finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy, poprzez niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, odbieranie środków finansowych ofierze, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, bądź nawet zmuszanie do niej, niszczenie dokumentacji, przeglądanie dokumentacji, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością bez pozwolenia, sprzedawanie wspólnych, bądź osobistych rzeczy bez pozwolenia, zmuszania do zaciągania pożyczek, bądź spłaty długów. W konsekwencji prowadzi to do całkowitej zależności finansowej od partnera, znalezienia się w sytuacji bez własnych środków do życia, niemożliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych.

Jedną z form przemocy ekonomicznej jest zaniedbanie, czyli naruszenie obowiązku opieki względem zależnych osób bliskich m.in. nie przekazywania środków na utrzymanie, pozbawienie pożywienia, odzieży, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy. W konsekwencji powoduje to stopniowe wycofywanie się osoby doświadczającej przemocy z wszelkiej aktywności w środowisku i społeczności.

Stosowanie przemocy wobec osób jest przestępstwem ściganym z urzędu kwalifikowanym z art.207 kodeksu karnego, który stanowi:

- ✓ § 1. *Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.*
- ✓ § 1a. *Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.*
- ✓ § 2. *Jeżeli czyn określony w § 1 lub 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.*
- ✓ § 3. *Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 - 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.*

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej, precyzuje również kogo należy rozumieć jako osobę doznającą przemocy tj.:

- a) „małżonka, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i małżonków,
- g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletnich, wobec których jest stosowana przemoc domowa”.

Termin „sprawca” zmieniono na „osobę stosującą przemoc domową” i należy przez to rozumieć osobę pełnoletnią, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób najbliższych. Świadek przemocy domowej natomiast, to osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy. Warto również podkreślić, że według definicji ustawy, przez osobę doznającą przemocy domowej należy również rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób wymienionych wyżej.

I. PODSTAWY PRAWNE

Przemoc domowa uznawana jest za przestępstwo i zgodnie z tym wymieniana jest również w kodeksie karnym. Przemoc domowa to jedno z najczęściej występujących przestępstw lecz miano sytuacji przemocowych jako jednorazowych, incydentalnych, nieistotnych, konfliktowych, czy oczywistych pozwala często traktować przemoc, jako nie do końca przestępstwo. Nadal jest ciche przyzwolenie, akceptacja, która nie jest zgłaszana lub ignorowana ze strony otoczenia. Nawet wśród osób zajmujących się wsparciem bywa czasami racjonalizowana, usprawiedliwiana, traktowana z wyrozumiałością.

Polskie prawo jednak jasno określa czym jest przemoc domowa, jakie są jej konsekwencje prawne, jakie są przewidziane kary i jakie instytucje pełnią w nim określone prawem role w przerwaniu procesu przemocy domowej.

Najbardziej istotne akty prawne to:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 4883, z późn. zm.),
2. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030 (Uchwała Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 - Monitor Polski z 2023 r. poz. 1232),
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424),
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, z późn. zm.),

5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2024 r. poz. 2151, z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, z późn. zm.),
7. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809, z późn. zm.),
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870),
9. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1165),
10. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 r. poz. 1163),
11. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1164),
12. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1166),
13. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1827),
14. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 września 2023 r. w sprawie procedury postępowania Policji przy wykonywaniu przez pracownika socjalnego zapewnienia ochrony dziecku w razie zagrożenia jego życia lub zdrowia w związku z przemocą domową oraz podejmowania decyzji o zapewnieniu tej ochrony (Dz. U. z 2023 r. poz. 1807),
15. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 21 czerwca 2023 r. w sprawie wzorów pouczenia rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka, któremu pracownik socjalny zapewnił ochronę w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową (Dz. U. z 2023 r. poz. 1159),
16. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1161)

oraz inne uregulowania prawne, niezbędne przy realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej i ochrony ofiar przemocy domowej, nie wymienione w niniejszym Programie.

Powyższe dokumenty regulują działania odpowiednich służb w obliczu przemocy domowej, ale też jasno wyznaczają zasadność powstania Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej. Dokumenty wskazują jak, po co, kto, w jakim celu i w jaki sposób winien wspierać, nadzorować, wyciągać konsekwencje, wspierać osoby doznające przemocy domowej, a także jak korygować postawy osób/osoby stosujących przemoc domową.

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030 jest zgodny z założeniami Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030.

II. CHARAKTERYSTYKA MIASTA MIĘDZYRZEC PODLASKI

Miasto Międzyrzec Podlaski to miasto w województwie lubelskim, w powiecie białskim, położone nad rzeką Krzną. Miasto z bogatą historią, tradycjami i wartościowymi miejscami kultury materialnej. Położone we wschodniej części kraju. Atrakcyjność Miasta zapewniają kompleks rekreacyjno-sportowy „Międzyrzeckie Jeziorka” oraz malowniczy kompleks pałacowo-parkowy rodziny Potockich, ostatnich właścicieli tzw. Ordynacji Międzyrzeckiej. Liczba mieszkańców Miasta Międzyrzec Podlaskiego na dzień 31.12.2023 r. wynosiła 15.838 osób (w tym dzieci do 18 r.ż. 2797 osób) – *źródło dane Urzędu Miasta – Urząd Stanu Cywilnego*. W stosunku do poprzednich lat liczba mieszkańców stale maleje. Na terenie miasta funkcjonuje szereg instytucji i miejsc świadczących usługi mieszkańcom każdej grupy wiekowej, celem zaspokojenia różnorodnych potrzeb lub oczekiwań m.in. żłobek miejski, przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe, specjalny ośrodek szkolno – wychowawczy, warsztaty terapii zajęciowej, szkoła muzyczna, biblioteka miejska, prywatne szkoły języków obcych, uniwersytet trzeciego wieku. Miasto w swojej ofercie posiada również bogatą ofertę kulturalną i sportową, realizowaną przez m.in. Miejski Ośrodek Kultury, kino „Sława”, basen „Oceanik”, stadion miejski, z którym wiąże się również międzyrzecki klub sportowy „HURAGAN”. Na terenie miasta funkcjonują cztery Parafie Rzymsko – Katolickie i Kościół Zielonoświątkowy. Miasto posiada oddziały ZUS-u, KRUS-u, Powiatowego Urzędu Pracy, wydziały zamiejscowe Starostwa Powiatowego (komunikacja i nadzór budowlany), Szpital Powiatowy wraz z zespołem przychodni specjalistycznych. W Międzyrzec Podlaskim działają również liczne organizacje i stowarzyszenia m.in. stowarzyszenie „ELEMENTUM”, Klub Motocyklowy „PANTER”, Podlaskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych itd.

Z danych statystycznych wynika, iż na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski liczba bezrobotnych stale maleje. Na dzień 31.12.2023 r. wyniosła 646 osób, w tym 349 mężczyzn, w 2022 r. wyniosła 1012 osób, w tym 530 mężczyzn, a w 2021 r. wyniosła 898 osób, w tym 509 mężczyzn. Zatrudnienie daje nam poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa. Utrata pracy zaś wzbudza poczucie bezradności. Zachwianie poczucia własnej wartości i wiary we własne siły niejednokrotnie przyczynia się do sięgania po używki, co prowadzi do uzależnień i zachowań agresywnych.

W 2023 r. głównymi powodami trudnej sytuacji życiowej mieszkańców Miasta Międzyrzec Podlaski przyczyniającymi się do występowania mieszkańców o wsparcie z systemu pomocy społecznej były:

Powody udzielenia pomocy i wsparcia - ranking	Liczba rodzin
DLUGOTRWALA LUB CIĘŻKA CHOROBA	242
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	201
UBÓSTWO	196
BEZROBOCIE	172
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓLEM	68
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	61
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – OGÓLEM – W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	51
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA – W TYM: POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOSCI	50
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – OGÓLEM - W TYM: RODZINY WIELODZIENE	15
ALKOHOLIZM	9
BEZDOMNOŚĆ	4
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU SIĘ DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	4
PRZEMOC DOMOWA	1
ZDARZENIE LOSOWE	1

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim – Ocena zasobów pomocy społecznej rok 2023.

III. ZASOBY MIASTA W ZAKRESIE ROZWĄŻYWANIA PROBLEMÓW PRZEMOCY DOMOWEJ

Oferta wsparcia instytucjonalnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski jest adekwatna w stosunku do wielkości miasta i liczby jego mieszkańców. Obok instytucji podległych lub nadzorowanych przez administrację rządową i samorządową, działalność wspierającą ofiary przemocy prowadzą w ramach współpracy i współdziałania również organizacje pozarządowe. Skupiając się na zjawisku przemocy domowej całościowo uwzględnić należy miejsca poszukiwania pomocy w miejscach pozornie niezwiązanych z problemem np. system oświaty lub ochrony zdrowia. W realizacji działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej na terenie miasta dużym wsparciem jest Komisariat Policji, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświaty, ochrony zdrowia oraz Zespół Interdyscyplinarny wraz z powołanymi przez Zespół Grupami diagnostyczno – pomocowymi.

Poniżej przedstawiony został zakres kompetencyjny poszczególnych podmiotów lokalnego systemu, zobowiązanych do podejmowania działań w zakresie przeciwdziałania przemocy:

Komisariat Policji	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja procedury „Niebieskie Karty”, • Monitorowanie sytuacji rodzin z problemem przemocy domowej, • Podejmowanie interwencji, • Działania profilaktyczne, • Praca z osobami stosującymi przemoc domową, • Współpraca z innymi instytucjami powołanymi do realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnoza zjawiska przemocy, • Poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne i prawne) oraz prowadzenie pracy socjalnej, • Realizacja procedury „Niebieskie Karty” i udzielanie wsparcia finansowego, rzeczowego, usługowego, • Współpraca z innymi instytucjami powołanymi do realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
Miejska Komisja Rozwiązania Problemów Alkoholowych	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja działań wynikających z Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, • Konsultacje z zakresu choroby alkoholowej, narkomanii i powodowanej nimi przemocy, • Poradnictwo i konsultacje specjalistów dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
Oświata	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnoza przemocy, • Realizacja procedury „Niebieskie Karty”, • Realizacja działań profilaktycznych obejmujących problematykę przemocy, • Wzmacnianie metod opiekuńczo – wychowawczych, • Współpraca z innymi instytucjami powołanymi do realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, • Udzielanie pomocy psycho-pedagogicznej w sytuacji przemocy,
Ochrona Zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnoza przemocy, • Realizacja procedury „Niebieskie Karty”, • Edukacja w zakresie profilaktyki zdrowotnej, w tym szczególnie zdrowia psychicznego, • Współpraca z innymi instytucjami powołanymi do realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
Zespół Interdyscyplinarny i Grupy diagnostyczno – pomocowe	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnozowanie problemu przemocy, • Interwencje i monitorowanie środowisk dotkniętych przemocą domową, • Rozpowszechnianie informacji o Instytucjach, służbach udzielających pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy, • Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, • Współpraca z innymi instytucjami powołanymi do realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej,

	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie wielowymiarowej profilaktyki dotyczącej zjawiska przemocy, • Edukacja na temat zjawiska przemocy, sposobów jej zapobiegania i zwalczania oraz promocja działań Zespołu, • Doskonalenie poziomu wiedzy osób zaangażowanych w działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, szczególnie przedstawicieli instytucji zobowiązanych Ustawą do działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.
--	--

Tab.1. Zadania Instytucji i organów powołanych do realizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Jednak wiodąca rola w profilaktyce, przeciwdziałaniu oraz rozwiązywaniu lokalnie problemów przemocy domowej przypada służbom policji, pomocy społecznej oraz członkom komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, również poprzez zaangażowanie w działalność Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy.

IV. PROBLEM ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE MIASTA

Na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski funkcjonuje sieć wsparcia Instytucjonalnego w zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej, oddziaływania na osoby stosujące przemoc domową, podnoszenia świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej oraz wymiany informacji dotyczących skali zjawiska przemocy domowej w celu sprawozdawczości z realizacji Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz z realizacji zadań własnych w tym zakresie. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej nałożyła na gminę obowiązek tworzenia Zespołów Interdyscyplinarnych do spraw przeciwdziałania przemocy domowej, które realizują działania w oparciu o procedurę Niebieskie Karty.

Podstawowymi zadaniami Zespołu Interdyscyplinarnego są:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie Grup i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury "Niebieskie Karty";
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 Ustawy oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a Ustawy;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;

10) składanie, na wniosek Grupy, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. 2022 poz. 2151, ze zm.).

Zespół Interdyscyplinarny powołuje Grupę diagnostyczno – pomocową, do której należy:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury "Niebieskie Karty", oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury "Niebieskie Karty" w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury "Niebieskie Karty" pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do Zespołu z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzywanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym / programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do Zespołu z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. 2022 poz. 2151, ze zm.);
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury "Niebieskie Karty";
- 8) zakończenie procedury "Niebieskie Karty";
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
  - a) uznania odstąpienia od dalszych czynności w związku z niepotwierdzeniem stosowania przemocy domowej;
  - b) wszczęcia procedury "Niebieskie Karty";
- 10) informowanie Przewodniczącego Zespołu o efektach podjętych działań w ramach procedury "Niebieskie Karty".

W ostatnim okresie działania podejmowane przez poszczególne służby, w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy, przedstawiają się następująco:

L.p.	Działania	2021	2022	2023	Łączna ilość
1.	Liczba zastosowanych przez funkcjonariuszy Policji nakazów opuszczenia mieszkania oraz zakazów zbliżania się do osób pokrzywdzonych	0	0	0	0
2.	Liczba zatrzymanych sprawców przemocy w rodzinie w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa znęcania	16	15	8	39
3.	Liczba wszczętych postępowań w trybie art. 207 k.k.	9	16	8	33
5.	Liczba stosowanych przez prokuratora środków zapobiegawczych wydanych na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski	4	11	4	19
6.	Liczba funkcjonariuszy policji przeszkolonych w tematyce związanej z przeciwdziałaniem przemocy	3	5	7	15

Tab.2. Dane statystyczne Komisariatu Policji w Międzyrzeczu Podlaskim

Źródło: Dane z Komisariatu Policji w Międzyrzeczu Podlaskim, dokumentacja Zespołu Interdyscyplinarnego w Międzyrzeczu Podlaskim.

Poniższa tabela prezentuje dane statystyczne dokumentujące działalność Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2023 r.

L.p.	Działania	2021	2022	2023	Łączna ilość
1.	Liczba Niebieskich Kart A w tym kolejne	32	29	19	90
2.	Liczba Niebieskich Kart C	21	20	9	50
3.	Liczba Niebieskich Kart D	21	14	5	40
4.	Ilość zapewnienia dzieciom bezpieczeństwa z art. 12a Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej	0	5	0	5
5.	Ilość osób przeszkolonych w tematyce przeciwdziałania przemocy domowej	0	6	26	32
6.	Ilość posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	12	20
7.	Ilość powołanych i funkcjonujących Grup diagnostyczno - pomocowych	29	22	27	78
8.	Liczba spotkań Grup diagnostyczno – pomocowych w ramach procedury „Niebieska Karta”	102	114	51	267

9.	Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” – z uwagi na ustanie przemocy	12	19	8	39
10.	Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” – z uwagi na brak zasadności podejmowania działań	8	8	12	28
11.	Liczba rodzin objętych wsparciem w ramach procedury „Niebieskie Karty”	62	40	31	133

Tab. 3. Dane statystyczne

Źródło: Dane z Komisariatu Policji w Międzyrzecu Podlaskim, dokumentacja Zespołu Interdyscyplinarnego w Międzyrzecu Podlaskim.

Analizując zgromadzone dane widać tendencję spadkową w zakresie uruchamianych procedur „Niebieskie Karty”. Spadek ilości procedur nie świadczy o tym że zjawisko przemocy zmniejszyło się a jedynie liczba procedur „Niebieskie Karty” uległa nieznacznemu zmniejszeniu, z uwagi na odmowę lub brak świadomości ofiar przemocy, o możliwości uzyskania tej formy wsparcia, w sytuacji przemocy domowej. Na zasadzie „nic z tym nie róbmy może samo przejdzie”. Ludzie rzadko i niechętnie reagują decydując się na przerwanie procesu przemocy domowej. Ofiary nie szukają wsparcia, pozornie godzą się z takim „losem”. Służby pomocowe nie próżnują i dalej podejmują różnorodne profilaktyczne działania oraz poszukują coraz to nowych rozwiązań do uświadomienia i edukowania społeczeństwa. Przemoc jest nadal poważnym problemem w społeczeństwie.

Analiza problemu przemocy na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski została oparta o ankietę diagnozującą, dotyczącą problemu przemocy domowej, sprawozdawczości Zespołu Interdyscyplinarnego i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim oraz Komisariatu Policji w Międzyrzecu Podlaskim. Przedstawiciele Komisariatu Policji w Międzyrzecu Podlaskim łącznie w 2021 r. wypełnili 32 formularze „Niebieska Karta” – A, w 2022r. liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” – A, uległa niewielkiemu spadkowi i wyniosła 29 formularzy, zaś w 2023 r. funkcjonariusze Policji wypełnili 19 formularzy. Analizując zgromadzone dane widać tendencję spadkową. Na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski został powołany Zespół Interdyscyplinarny, który m.in. raz na dwa miesiące obraduje w sprawach sytuacji rodzin dotkniętych przemocą, w których prowadzona jest procedura Niebieskiej Karty. Działalność Zespołu reguluje Zarządzenie Nr 896/23 Burmistrza Miasta Międzyrzec Podlaski w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego z dnia 12 września 2023 r. oraz Uchwała nr LXI/520/23 Rady Miasta Międzyrzec Podlaski dnia 27 czerwca 2023 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego. Zespół Interdyscyplinarny bazujący na znowelizowanej ustawie i rozporządzeniu, od 2023 r. funkcjonuje w nowym składzie osobowym.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Międzyrzecu Podlaskim wchodzi przedstawiciele:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim – 2osoby,
- Komisariatu Policji w Międzyrzecu Podlaskim – 1 osoba,
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Międzyrzecu Podlaskim – 1 osoba,
- Oświaty – 3 osoby, w tym przedstawiciel szkół podstawowych, szkół średnich i Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej z Miasta Międzyrzec Podlaski,

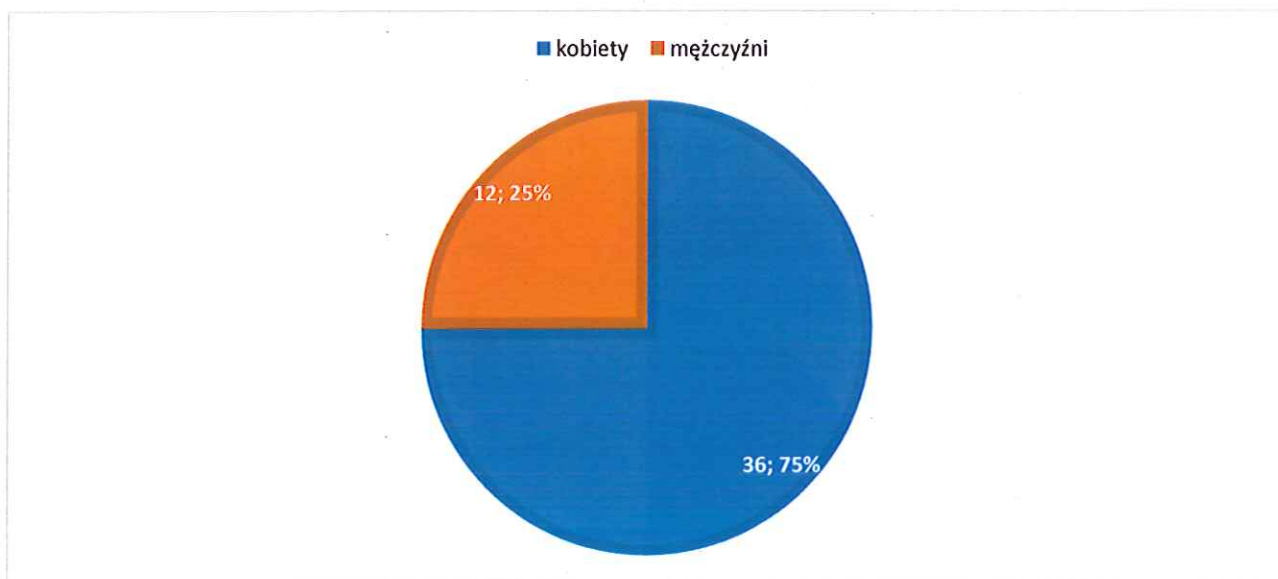

- Służby zdrowia z Miasta Międzyrzec Podlaski– 1 osoba,
- Kuratorskiej Służby Sądowej w Radzynie Podlaskim – 1 osoba,
- Organizacji pozarządowej - Stowarzyszenie „ELEMENTUM” w Międzyrzecu Podlaskim – 1 osoba.

Znaczącą funkcję w działaniach w ramach Programu odgrywa Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która prowadzi działania mające na celu zapobieganie nadużywaniu alkoholu oraz środków psychoaktywnych, prowadzenia zdrowego trybu życia, dostępności pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym, integrowanie społeczeństwa lokalnego, podejmowanie działań w zakresie poradnictwa, interwencji, prowadzenie rozmów motywacyjnych oraz zwiększenie zdolności osób do radzenia sobie z zaistniałymi problemami.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która w swoich zadaniach oraz w swojej ofercie posiada psychologów, terapeutów, gotowych nieść również pomoc w przeciwdziałaniu zjawisku przemocy. W ramach prac Komisji odbywają się spotkania o charakterze diagnostycznym – motywacyjnym oraz działa Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych, w którym dyżur pełni specjalista. Ważnymi punktami przeciwdziałania przemocy na mapie miasta są również placówki oświatowe, szpital powiatowy, jak i szereg przychodni rodzinnych.

Na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski w okresie od 03.05.2024 r. do 21.05.2024 r. przeprowadzono ankietę diagnozującą zjawisko występowania przemocy domowej. Wśród 48 losowo wybranych respondentów zbadano poziom wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej, instytucji pomagających, udzielających wsparcia, reakcji na przemoc i satysfakcji z podejmowanych przez służby działań na terenie naszego miasta. Badanie zostało przeprowadzone, z uwzględnieniem równości praw kobiet i mężczyzn, w formie tradycyjnej, papierowej i miało charakter dobrowolny. Rozkład uczestnictwa w badaniu przedstawia się następująco:

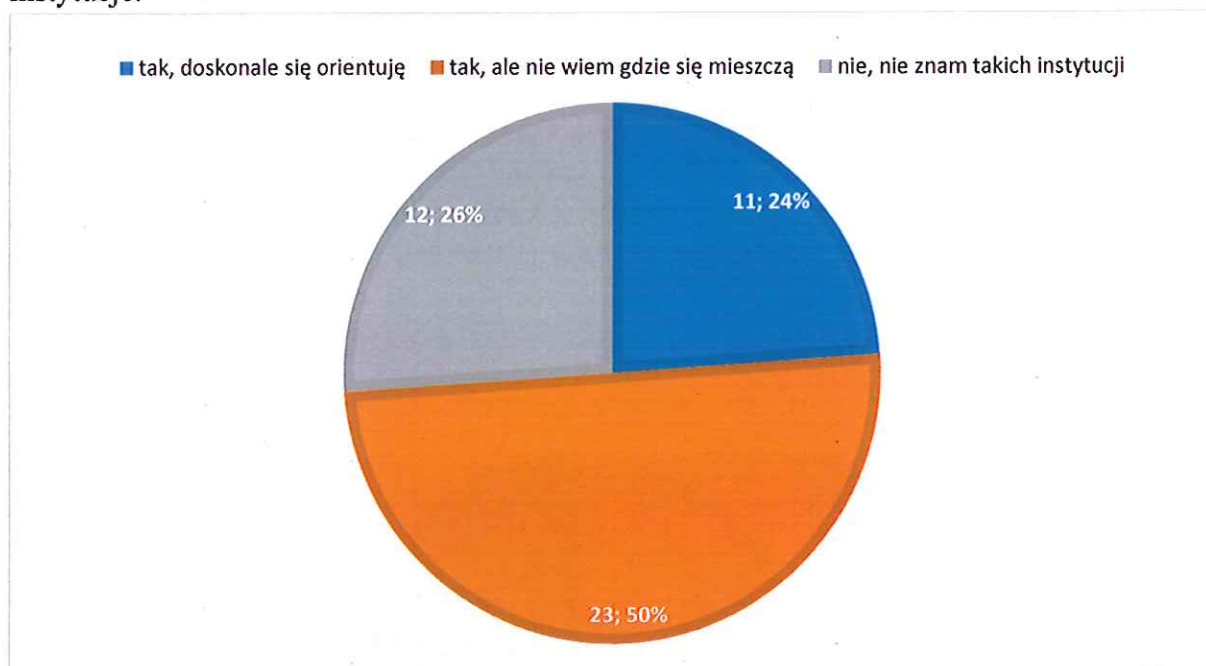

Wykres 1. Płeć osób badanych

Kobiety wykazały większą aktywność społeczną. W badaniu mogły wziąć udział osoby powyżej 18 roku życia, nie uwzględniono górnej granicy wieku. Większość osób badanych znalazła się w przedziale wiekowym 29-60 lat aż 62% osób badanych. To przede wszystkim okres największej aktywności zarówno społecznej jak i zawodowej człowieka. Najmniej aktywne osoby były powyżej 60 r.ż.

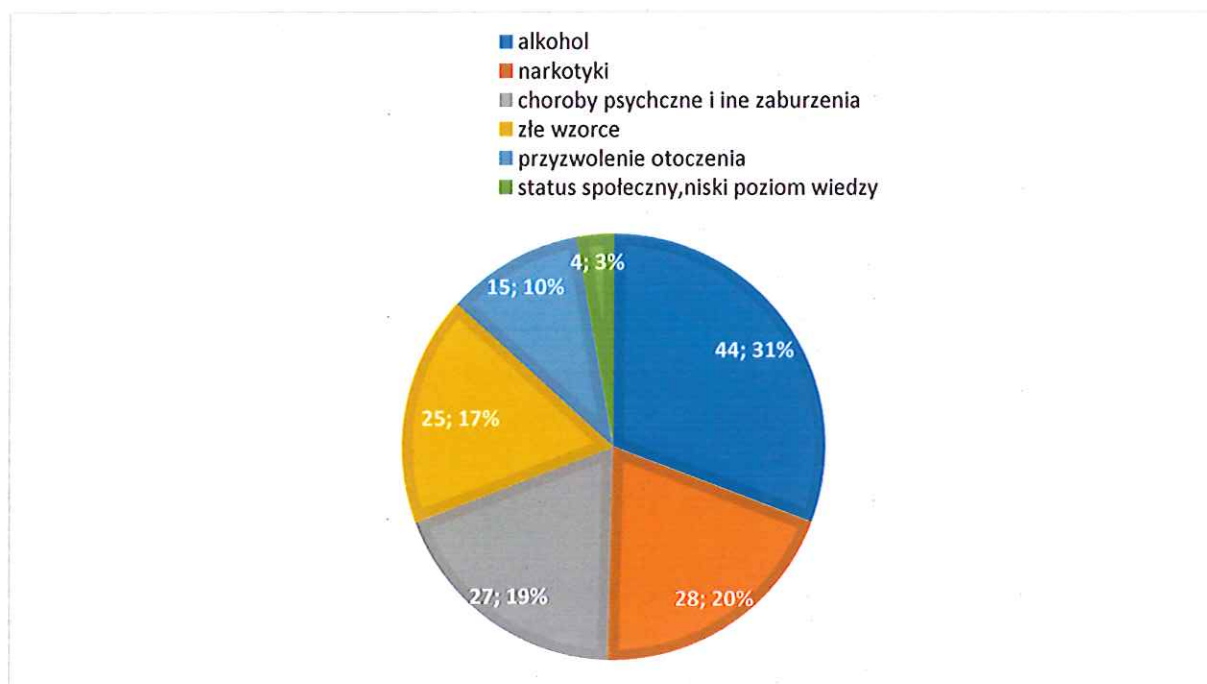
Większa część osób ankietowanych zamieszkuje w Międzyrzeczu Podlaskim od ponad 15 lat – 89% osób przebadanych, 11% respondentów stanowiło zamieszkiwanie na terenie miasta w okresie poniżej 15 lat.

Na podstawie analizy kwestionariusza ankietowego można wnioskować, iż społeczeństwo zna termin i definicję pojęcia zjawiska „przemocy domowej”. Ponad połowa ankietowanych nie spotkała się z przemocą w najbliższym środowisku, zaś ok 8% odpowiedziało że miało z nią styczność. Można wnioskować, iż badani respondenci znają zjawisko i definicję przemocy domowej. Zaskakujące jest to, że wszystkie osoby ankietowane deklarowały swoją aktywność w zakresie reakcji na sytuację przemocy, poprzez zaalarmowanie odpowiednich służb, w tym również osobiście gdyby spotkali się ze zjawiskiem przemocy. Badani mają wiedzę na temat instytucji mogących udzielić pomocy osobom doznającym przemocy. Zdecydowana większość zna instytucje uprawnione do pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, jednak nie wszyscy wiedzą gdzie mieszczą się te instytucje.

Wykres 2. Wiedza o Instytucjach pomocowych na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski (46 odpowiedzi).

Respondenci wykazali się również szeroką wiedzą odnośnie przyczyn przemocy domowej.

Wykres 3. Wiedza odnośnie przyczyny przemocy domowej.

Alkohol oraz narkotyki były wskazywane jako jedne z głównych powodów wszczynania awantur a co w konsekwencji może doprowadzać do przemocy domowej. W dalszej kolejności wskazano złe wzorce, choroby psychiczne i inne zaburzenia czy przyzwolenie otoczenia.

Z danych statystycznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, stan na 31.12.2023 r. wynika, iż społeczność nadal zmagą się z problemem bezrobocia oraz ubóstwa które mogą być również powiązane z występowaniem zjawiska przemocy domowej. Mimo wskazania przez respondentów używania substancji alkoholowych i psychoaktywnych, jako głównych przyczyn rodzących przemoc, to według statystyk Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej społeczeństwo naszego Miasta boryka się w znacznym stopniu również z długotrwałą chorobą oraz niepełnosprawnością, które mogą być również skutkiem wieloletniego nadużywania alkoholu oraz substancji psychoaktywnych (*Źródło: Dane statystyczne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej*).

Z danych statystycznych Urzędu Pracy wynika, iż na dzień 31.12.2023 r. liczba osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne wynosiła 646 osób, w tym 279 kobiet (*Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Międzyrzeczu Podlaskim*), co może wskazywać na niski procent stopy bezrobocia w skali ilości mieszkańców miasta, w związku z czym samo bezrobocie nie świadczy o występowaniu zjawiska przemocy domowej.

Z badań wynika, iż na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski występuje zjawisko przemocy domowej i dotyczy ono wielu środowisk nie tylko patologicznych. Nie jest ono zjawiskiem incydentalnym, lecz stale powtarzającym się. W opinii społeczności lokalnej, służby pomocowe nie ignorują problemu lecz interesują się i reagują w odpowiedni, zdaniem badanych, sposób.

Według osób badanych osobami stosującymi przemoc domową są głównie mężczyźni/mężowie/partnerzy. Do najczęściej wymienianych form ankietowani wymienili w zdecydowanej większości przemoc fizyczną i psychiczną, jako dominujące formy przemocy. Generalnie procedura „Niebieskiej Karty” jest znana wśród osób ankietowanych, a jedynie niewielka część osób oświadczyła, że nie zna szczegółów w sposobie jej funkcjonowania i realizacji. Znikoma ilość osób badanych nie była zainteresowana tematyką przemocy i związanej z nią procedury. Połowa osób badanych jest zainteresowana udziałem w warsztatach, pogadankach, spotkaniach i debatach dotyczących zjawiska przemocy domowej.

Podsumowując działania badawcze można sformułować następujące wnioski:

- kobiety są bardziej aktywne i zaangażowane w zakresie działań społecznych,
- ankietowani postrzegają niemalże w równym stopniu siłę szkodliwości przemocy fizycznej i psychicznej mimo, iż ta druga jest trudniejsza do udowodnienia, nie dostrzegają bądź nie mają takiej wiedzy w zakresie innych funkcjonujących form przemocy,
- wiedza na temat przemocy domowej jest na średnim poziomie i wymaga uzupełnienia,
- zdaniem ankietowanych zasoby miasta odnośnie pomocy osobom w kryzysie przemocowym jest średnia - wymaga poszerzenia i dopracowania a przede wszystkim rozpowszechniania informacji odnośnie możliwości udzielania wsparcia poprzez tzw. szeroko rozumianą profilaktykę i przeciwdziałanie sytuacjom przemocy,
- według ankietowanych reakcje służb oraz informacje na temat osób i instytucji zaangażowanych w tematykę przeciwdziałania przemocy domowej są satysfakcjonujące, natomiast należałoby zwielokrotnić działania służb i poszerzyć oferty instytucji oraz zapraszać do współpracy, edukowania i wykonywania w skali lokalnej dodatkowych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

W ocenie tworzących Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030 diagnozując dalej problem należałoby powtarzać ankietę sukcesywnie w różnych środowiskach raz na dwa lata i sprawdzać, czy podejmowane działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej ograniczyły swój zasięg, zmieniły charakter zjawiska i uzupełniły wiedzę osobom ankietowanym.

V. ADRESACI, CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Program adresowany jest w szczególności do mieszkańców Miasta Międzyrzec Podlaski w szczególności do:

- osób doznających przemocy domowej;
- osób stosujących przemoc domową;
- dzieci i młodzieży ze szkół i przedszkoli na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski;
- przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami doznającymi przemocy domowej;
- lokalnej społeczności.

Cel główny i cele szczegółowe:

Na podstawie przeprowadzonej lokalnej diagnozy i w oparciu o informacje będące w zasobach miejskich służb i instytucji, sformułowane zostały cel główny i cele szczegółowe.

Cel Główny:

Zwiększenie efektywności działań w obszarze przeciwdziałania występowania przemocy domowej oraz minimalizowanie występowania zjawiska przemocy domowej na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej o zjawisku przemocy domowej.
2. Zwiększenie zasięgu działań profilaktycznych oraz pomocowych wspierających osoby dotknięte zjawiskiem przemocy w tym szczególnie zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.
3. Wykorzystywanie narzędzi umożliwiających pracę z osobami stosującymi przemoc.
4. Budowanie zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

1. **Obszar: Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja. Zwiększenie świadomości społeczeństwa.**

Cel 1: Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej o zjawisku przemocy domowej.

1.1 Przygotowanie materiałów informacyjnych o zjawisku przemocy domowej

Przygotowanie materiałów edukacyjnych opisujących mechanizmy przemocy oraz informacje o formach pomocy (ulotki, plakaty, broszury)

Realizatorzy działania: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzec Podlaskim, Komisariat Policji w Międzyrzec Podlaskim, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Międzyrzec Podlaskim, Placówki Ochrony Zdrowia w Międzyrzec Podlaskim, Oświata na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski

Termin realizacji: lata 2024 – 2030.

1.2 Rozpowszechnianie materiałów dot. zjawiska przemocy domowej

Publikacja w mediach społecznościowych, gazecie lokalnej, szkołach, instytucjach jednostkach publicznych materiałów edukacyjnych oraz informacyjnych związanych z przeciwdziałaniem występowania zjawiska przemocy.

Realizatorzy działania: Przedstawiciele Instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Międzyrzec Podlaskim, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzec Podlaskim.

Termin realizacji: lata 2024 – 2030.

1.3 Zadbanie o profilaktykę i przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej

Organizowanie spotkań z dziećmi, młodzieżą oraz rodzicami, prowadzenie prelekcji o możliwościach i formach wsparcia w sytuacjach występowania przemocy domowej. Organizowanie warsztatów profilaktycznych, których celem jest promowanie

prawidłowych metod wychowawczych, w rodzinach zagrożonych występowaniem zjawiska przemocy.

1.4 Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających przemocy Domowej

Realizatorzy działania: Przedstawiciele Instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Międzyrzecu Podlaskim, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim.

Termin realizacji: stale.

Wskaźnik realizacji celu: liczba podjętych działań służących realizacji celów szczegółowych.

2. Obszar: Ochrona pomoc i wsparcie osób doznających przemocy domowej

Cel 2: Zwiększenie zasięgu działań profilaktycznych oraz pomocowych wspierających osoby dotknięte zjawiskiem przemocy w tym szczególnie zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

2.1 Utworzenie i zapewnienie funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego

Realizatorzy działania: Burmistrz Miasta Międzyrzec Podlaski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim

Termin realizacji: lata 2024 – 2030.

2.2 Utworzenie i zapewnienie funkcjonowania Grup diagnostyczno – pomocowych

Realizatorzy działania: Zespół Interdyscyplinarny Międzyrzec Podlaski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim

Termin Realizacji : lata 2024 – 2030.

2.3 Zwiększenie dostępności i skutecznych form pomocy osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy

Poszukiwanie źródeł finansowania działań wspierających oraz zapewniających bezpieczeństwo osób doznających przemocy, pozyskanie do współpracy instytucji oraz innych podmiotów specjalizujących się w rozwiązywaniu problemów przemocy domowej, zmierzającego do budowania systemu interwencji kryzysowej dla osób doznających przemocy.

Zacieśnienie współpracy ze służbami realizującymi zadania z zakresu bezpieczeństwa publicznego w zakresie pracy i oddziaływania na osoby stosujące przemoc.

Realizatorzy działania: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej, Komisariat Policji w Międzyrzecu Podlaskim, Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim, Prokuratura Rejonowa w Radzynie podlaskim, Żandarmeria Wojskowa (w przypadku osób stosujących przemoc domową będących żołnierzami).

2.4 Udzielanie specjalistycznej pomocy osobom dotkniętym przemocą domową

Specjalistyczne poradnictwo (prawne, psychologiczne, socjalne), interwencja kryzysowa, , terapia grupowa i indywidualna, organizowanie grup wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową. Podejmowanie działań interwencyjnych w ramach Procedury „Niebieskie Karty” oraz udzielanie pomocy medycznej.

Realizatorzy działania: Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Międzyrzecu Podlaskim, Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej Zdrowotnej w Międzyrzecu Podlaskim, Lokalny Punkt Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepięstwem w Białej Podlaskiej.

Termin realizacji: stale.

2.5 Zapewnienie ochrony dzieciom w trybie art. 12 a Ustawy

Podejmowanie działań interwencyjnych w ramach Procedury „Niebieskie Karty” oraz udzielanie pomocy medycznej.

Realizatorzy działania: Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Międzyrzecu Podlaskim, Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej Zdrowotnej w Międzyrzecu Podlaskim, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim, Komisariat Policji w Międzyrzecu Podlaskim.

Termin realizacji: stale.

2.6 Prewencja Osób dotkniętych zjawiskiem przemocy

Zawiadamianie instytucji o popełnionych przestępstwach, zabezpieczanie miejsc dla osób dotkniętych zjawiskiem przemocy, współpraca instytucjonalna w zabezpieczaniu osób dotkniętych przemocą przed dalszym krzywdzeniem.

Realizatorzy działania: Ośrodki Interwencji Kryzysowej znajdujące się na terenie województwa Lubelskiego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim, Komisariat Policji w Międzyrzecu Podlaskim, Urząd Miasta- Wydział Zarządzania Mieniem Komunalnym w Międzyrzecu Podlaskim, Schroniska dla osób doznających przemocy na terenie województwa Lubelskiego, Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie województwa Lubelskiego.

Termin realizacji: stale

2.7 Monitorowanie działań mających wpłynąć na bezpieczeństwo osób dotkniętych przemocą.

Przeprowadzanie rozmów z osobami doznającymi przemocy domowej na temat prawnych możliwości przeciwdziałania przemocy, a także zagadnień z obszaru przemocy domowej. Zapewnianie możliwości konsultacji indywidualnych, z których mogą korzystać osoby doznające przemocy domowej.

Realizatorzy działania: Komisariat policji w Międzyrzecu Podlaskim, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim

Termin działania: stale

Wskaźnik realizacji celu: liczba podjętych działań służących realizacji celów szczegółowych.

3. Obszar: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową. Wykorzystywanie narzędzi umożliwiających pracę z osobami stosującymi przemoc.

Cel 3: Wykorzystywanie narzędzi umożliwiających pracę z osobami stosującymi przemoc.

3.1 Współpraca służb podczas interweniowania w przypadkach występowania przemocy w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty”

Interwencja i podejmowanie działań przez służby podczas podejrzenia występowania zjawiska przemocy domowej

Realizatorzy działania: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim, Komisariat Policji w Międzyrzecu Podlaskim, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Międzyrzecu Podlaskim .

Termin: stale.

3.2 Wykorzystywanie instrumentów prawnych w stosunku do osób stosujących przemoc domową – uniemożliwienie kontaktowania się osób stosujących przemoc domową z osobami doznającymi przemocy domowej min. przez zastosowanie zakazu zbliżania się itp.

Realizatorzy działania: Komisariat Policji w Międzyrzecu Podlaskim, Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim, Prokuratura Rejonowa w Radzynie Podlaskim

Termin działania: na bieżąco.

3.3 Kierowanie osób stosujących przemoc do systematycznego udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych

Współpraca z Sądem Rejonowym w Radzynie Podlaskim, Prokuraturą Rejonową w Radzynie Podlaskim, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej.

Realizatorzy działania: Zespół Interdyscyplinarny

Termin działania: na bieżąco.

3.4 Działania i współpraca służb w stosunku do osób stosujących przemoc domową

Współpraca z Sądem Rejonowym w Radzynie Podlaskim, Prokuraturą Rejonową w Radzynie Podlaskim i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej.

Realizatorzy działania: Zespół Interdyscyplinarny

Termin działania: na bieżąco.

Wskaźnik realizacji celu: liczba podjętych działań służących realizacji celów szczegółowych.

4. Obszar: Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Budowa zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

Cel 4: Budowanie zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy domowej

4.1 Podnoszenie poziomu kompetencji zawodowych osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Udział osób zajmujących się zjawiskiem przemocy domowej w szkoleniach i konferencjach. Organizacja spotkań służących wymianie doświadczeń oraz poszukiwaniu rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Realizatorzy działania: członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego w Międzyrzecu Podlaskim, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, Komisariat Policji w Międzyrzecu Podlaskim, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim,

Termin realizacji: lata 2024 – 2030.

4.2 Stworzenie oraz utrzymanie organizacyjnych i kadrowych warunków do udzielania wsparcia w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Zatrudnienie psychologa, terapeuty lub psychoterapeuty działającego w zakresie zjawiska przemocy domowej.

Realizatorzy działania: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim, Urząd Miasta w Międzyrzecu Podlaskim.

Termin realizacji: lata 2024 – 2030.

Wskaźnik realizacji celu: liczba podjętych działań służących realizacji celów szczegółowych.

5. Źródła finansowania:

- budżet samorządu Miasta Międzyrzec Podlaski,
- pozabudżetowa pomoc finansowa w ramach realizacji programów pomocowych,
- budżet państwa,
- dotacje celowe na realizację określonych zadań z zakresu administracji rządowej i samorządowej.

6. Monitoring i sprawozdawczość

Monitorowanie Programu opierać się będzie na corocznej sprawozdawczości z wykonywania zadań zawartych w niniejszym programie w formie sprawozdania do Burmistrza Miasta Międzyrzec Podlaskiego do 30 marca każdego roku. Jednostką odpowiedzialną za sprawozdawczość z realizacji programu będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Monitorowanie będzie opierało się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu informacji na podstawie oceny poziomu realizacji poszczególnych zadań Programu w celu stwierdzenia czy osiąga on założone cele. Niezbędne dane będą uzyskiwane od podmiotów zaangażowanych w realizację jego założeń i gromadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

PODSUMOWANIE

Najważniejszym działaniem, które należałoby podjąć w ramach zmniejszenia zjawiska przemocy w Mieście Międzyrzec Podlaski jest uskutecznienie i uściślenie kierunku działań, jakie powinny być podjęte przez służby, instytucje, organizacje i społeczności lokalne, by bezpiecznie i świadomie przeciwdziałać przemocy domowej. Dominującym punktem powinna być praca Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup diagnostyczno – pomocowych. Należałoby zatrudnić lub w inny sposób pozyskać specjalistów z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej – psychologów, terapeutów, radców prawnych i innych. Organizować spotkania z dziećmi, młodzieżą oraz rodzicami, celem promowania prawidłowych metod wychowawczych, w tym szczególnie w rodzinach zagrożonych wykluczeniem społecznym i występowaniem zjawiska przemocy. Podejmować działania w zakresie zwiększenia świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej, poprzez prelekcje, warsztaty konkursy tematyczne, festyny lub inne imprezy profilaktyczne. Zwiększyć częstotliwość szkoleń pracowników służb pomocowych oraz innych form doskonalenia zawodowego. Zapewnić rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy domowej dostęp do specjalistycznego, darmowego wsparcia w trybie priorytetowym, a nie oczekiwania w długich kolejkach z odległymi terminami na pierwszą wizytę. Umożliwić osobom dotkniętym przemocą długofalowego wsparcia specjalistów pracy socjalnej w zakresie potencjalnych zagrożeń w indywidualnych przypadkach jak i przeciwdziałaniu eskalacji problemu występującego w danej rodzinie. Nawiązania współpracy w ramach porozumień z placówkami powiatowymi w celu szybszego działania, w indywidualnych sprawach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Jednak podejmując się organizacji lokalnego systemu wsparcia ofiar przemocy domowej oraz przeciwdziałania skutkom jej występowania, należy pamiętać o niesprzyjających warunkach lokalnych, przyczyniających się do jej powstawania i rozwoju. Należy uwzględnić to, iż w mieście jest bardzo łatwy dostęp do środków psychoaktywnych, brak jest na terenie naszego miasta i powiatu dostępu do usług psychiatry dziecięcego oraz usług psychologicznych zarówno dla dzieci jak i osób dorosłych, jest bardzo mało osób wyspecjalizowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, również w instytucjach ustawowo zobowiązanych do podejmowania działań w tym zakresie. W praktyce przedstawiciele tych instytucji bazują na własnym ogólnym doświadczeniu zawodowym lub ograniczonych narzędziach prawnych i organizacyjnych do skutecznego reagowania na sytuacje przemocy domowej. Kolejnym niekorzystnym zjawiskiem jest tzw. „tradycja” i przeświadczenie społeczności lokalnej, że w sprawy rodzinne nie można się wtrącać, a także roszczeniowe wobec służb i instytucji postawy ludności, że to przedstawiciele służb zobowiązane są do rozwiązania problemu obywatela bez osobistego udziału osób doznających przemocy, a tym samym osób stosujących przemoc domową. W okolicznościach konieczności odizolowania osoby stosującej przemoc domową od osób doznających przemocy domowej palącym problemem jest również brak na terenie miasta schronień tymczasowych bądź lokali z zasobów miasta, umożliwiających tymczasowe zamieszkanie osobom doznającym przemocy domowej celem odseparowania ich od osób stosujących przemoc domową.

Możliwą szansą na poprawę funkcjonowania środowiska lokalnego jest m.in. pozyskanie funduszy z programów lub projektów, przeznaczonych na działania związane z ograniczeniem, przeciwdziałaniem lub profilaktyką w zakresie przemocy domowej.

Stan lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej na dzień dzisiejszy wymaga jeszcze wiele wysiłku, aby był sprawny, skuteczny i zapewniający wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców, co wynika z braku zrozumienia roli instytucji i ich przedstawicieli będących w systemie wsparcia, budowanym już na etapie ustawy, na wzajemnej zależności i współpracy.

Reasumując zjawisko przemocy domowej nie jest możliwe do całkowitego wyeliminowania w dalszych latach jednak do minimalizowania występowania zjawiska. Przemoc domową można kontrolować, ograniczyć i nie dać jej się rozpowszechnić, jednak do tego potrzebna jest edukacja i silny system wsparcia i pomocy dla osób doświadczających przemocy domowej, jak i osób stosujących przemoc domową. Badania wykazały, że to instytucja Policji oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej są pierwszym kontaktem, gdzie zgłaszają się osoby potrzebujące wsparcia w tym zakresie. Incydentalnymi są przypadki uruchamiania systemu pomocy z zastosowaniem procedury Niebieskiej Karty przez instytucje oświaty lub ochrony zdrowia. Postawa społeczna jest ważna, nietypowa, należy ją zauważyć i docenić. Należałoby zaangażować lokalne media do walki ze zjawiskiem przemocy domowej i posłużyć się nimi jako narzędziem działań edukacyjno – profilaktycznych.

Istnieje szansa, aby ten Program został w pełni zrealizowany przy odpowiedniej współpracy służb i instytucji, co wpłynęłoby na ocenę, iż Miasto Międzyrzec Podlaski jest Miastem, które skutecznie walczyło z negatywnym zjawiskiem przemocy domowej i poprawiło jakość życia i bezpieczeństwo mieszkańców.

Uzasadnienie

Obowiązek uchwalenia przez samorząd Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, uwzględniającego potrzeby i możliwości lokalnej społeczności, wynika z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Gminny Program w niektórych elementach utożsamia się z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

Przedkładany projekt uchwały zawiera analizę zjawiska przemocy na terenie miasta Międzyrzec Podlaski oraz opis struktury instytucjonalnej podmiotów powołanych do realizacji zadań w zakresie podejmowania działań zapobiegających przemocy oraz reagowania na zaistniałe indywidualne przypadki przemocy domowej.

Celem Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej jest:

- 1) zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,
- 2) oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy,
- 4) upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy, zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jest złożonym problemem o różnorodnych uwarunkowaniach i przyczynach oraz wielopłaszczyznowych konsekwencjach dla wszystkich członków rodziny, wymagającym wszechstronnych działań. W związku z tym nadal należy doskonalić lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony osób doznających przemocy, szczególnie uwzględniając zmieniające się w tym zakresie prawodawstwo. Nowym instrumentem formalno-prawnym w procesie przeciwdziałania przemocy domowej, mającym służyć skuteczniejszej ochronie osób dotkniętych przemocą, jest nadanie Policji, a także Żandarmerii Wojskowej, uprawnień do wydawania nakazu natychmiastowego opuszczenia, przez sprawcę przemocy, wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, które poddane jest kontroli sądu.

Wobec interdyscyplinarności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy, a także zmienionego w znacznym stopniu prawodawstwa, należy również zabezpieczyć konkretne środki finansowe na doskonalenie umiejętności pracowników powołanych zgodnie z art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, celem skuteczności realizacji działań przewidzianych w niniejszym Programie.